

Δεύτερο μέρος

Η συνέχεια από το προηγούμενο

Θα ήθελα να σας δώσω μια ιδέα, ένα είδος αποτίμησης του ελληνιστικού υλικού που έχει επιζήσει και του πώς πιστεύω ότι θα μπορούσε να οργανωθεί εξ αρχής σε ένα συναφές σύστημα.

Αν μελετήσουμε το υλικό που έχει επιζήσει, και είναι αρκετό, υπάρχουν πέντε περίπου σημαντικές μεγάλες πραγματείες που έχουν επιζήσει γραμμένες στα Ελληνικά ή τα Λατινικά, υπάρχουν πολυάριθμες μικρότερες συναφείς πραγματείες γραμμένες πάνω σε ειδικά θέματα, υπάρχουν πάρα πολλά αποσπάσματα που ανήκουν σε άλλα έργα καταγεγραμμένα από μεταγενέστερους συγγραφείς. Αν κοιτάξουμε το υλικό αυτό στο σύνολό του, νομίζω πως μπορούμε να δούμε πώς ήταν το αρχικό ελληνιστικό σύστημα.

Πρώτα απ' όλα, υπάρχει πάντα αρκετό υλικό, αρκετά στοιχειώδες υλικό σχετικά με τη φύση των πλανητών, τη φύση των ζωδίων, τους οίκους, τους πλανητικούς σχηματισμούς κλπ. Οι έννοιες που περιγράφουν πράγματα, όπως οι πλανητικοί συνδυασμοί, η θέση των πλανητών στο ζωδιακό κύκλο, η θέση των οίκων κ.λπ. καταδεικνύουν ότι αυτές οι διαφορετικές έννοιες μπορούν να ομαδοποιηθούν ή να συνενωθούν σε ένα είδος ομάδων με συγκεκριμένο νόημα. Θα προσπαθήσω να σας δώσω μια ιδέα σχετικά με αυτό λίγο αργότερα, όταν θα αρχίσω το πρακτικό μέρος αυτής της παρουσίασης.

Αν κοιτάξουμε ουσιαστικά όλες τις τεχνικές, βρίσκουμε ότι μπορούν να διαιρεθούν σε τρεις κατηγορίες – ειδικά αν προσέξουμε το υλικό που επιζεί στον **Vettius Valens**. Πρώτα απ' όλα, υπάρχουν τεχνικές τις οποίες θα ονόμαζα –που θα έλεγα πως είναι– γενικές ως προς τη σημασία τους. Αυτός δεν είναι όρος που χρησιμοποιεί ο Valens, αλλά νομίζω πως είναι κατάλληλος. Αυτό που εννοώ με τούτο είναι πως πρόκειται για τεχνικές σχεδιασμένες για να λένε κάτι σχετικά με τη ζωή του κατόχου του ωροσκοπίου

ως σύνολο, πόσο εξέχον θα είναι αυτό το άτομο, πόσο ευτυχισμένο θα είναι. Παρεμπιπτόντως, η ελληνική λέξη για την ευτυχία, είναι κατά κάποιον τρόπο ενδιαφέρουσα, είναι «ευδαιμονία» – οι ελληνιστικοί αστρολόγοι δεν κατανοούν την ευτυχία ως μια ψυχολογική κατάσταση, στην οποία είμαι χαρούμενος και σε καλή διάθεση, αλλά σημαίνει ουσιαστικά ότι το άτομο είναι ευλογημένο από έναν «καλό δαίμονα». Πρόκειται για μία τελείως διαφορετική έννοια που σημαίνει ότι ο κάτοχος του ωροσκοπίου μπορεί να έχει ή και να μην έχει όλα τα πράγματα που θα έπρεπε να συγκροτούν την ευτυχία του, χαρίσματα όπως πλούτη και υγεία, παιδιά κ.λπ. Το κατά πόσον το άτομο θα είναι ευτυχισμένο με τη σύγχρονη έννοια ανήκει σε μία τελείως διαφορετική ελληνιστική μελέτη. Το λέω αυτό γιατί πρέπει να τονίσω ότι η ελληνιστική αστρολογία δεν βασίζεται σε ένα ψυχολογικό πρότυπο με τον τρόπο που συμβαίνει στη σύγχρονη αστρολογία. Χαρακτηρίζεται συχνά ως «προσανατολισμένη προς τα γεγονότα» σε αντίθεση με το «προσωποκεντρική» και υπάρχει κάποιο δίκιο σ' αυτόν τον χαρακτηρισμό, αν και τελικά πρόκειται κάπως για καρικατούρα περισσότερο παρά για ακριβή περιγραφή.

Οι ελληνιστικοί αστρολόγοι όντως μελετούν γεγονότα, τα γεγονότα που συμβαίνουν στους ανθρώπους και στην καθημερινή τους ζωή. Έχει όμως επίσης τα μέσα να μελετήσει γεγονότα που θα λέγαμε πως είναι «εσωτερικά» γεγονότα και υπάρχει στην πραγματικότητα ειδική μελέτη, με την οποία μπορείτε να προσδιορίσετε αυτό που οι ελληνιστικοί αστρολόγοι θα ονόμαζαν ποιότητα της ψυχής, επίσης περιόδους της ζωής κατά τις οποίες κάποιος βρίσκεται σε συγκεκριμένη διάθεση, καθώς και αυτό που θα ονομάζαμε προσωπικότητα, διακρίσεις μεταξύ ανθρώπων κ.λπ. Αυτό, λοιπόν, είναι στην πραγματικότητα μέρος της ελληνιστικής αστρολογίας, αλλά δεν είναι το μέρος που την καθορίζει. Μ' άλλα λόγια, εσωτερικά γεγονότα γίνονται αντιληπτά ως γεγονότα όπως κάθε άλλο γεγονός και μπορούν να μελετηθούν σύμφωνα με τους χρόνους κατά τους οποίους θα αρχίσουν, την εξελιγή τους μέσα στο χρόνο, τότε θα ολοκληρωθούν κ.ο.κ. Χρειάζεται λοιπόν προσοχή, όταν προσπαθούμε να κάνουμε διάκριση μεταξύ ελληνιστικής αστρολογίας και σύγχρονης αστρολογίας με βάση τα παραπάνω, αλλά είναι οπωσδήποτε αληθές ότι η αρχαία αστρολογία, γενικά, ενδιαφέρεται εξίσου για την

πιθανότητα να αποκτήσει κανείς παιδιά ή σχέσεις ή πλούτη και όλα αυτά που αποτελούν την ευλογία από έναν «καλό δαίμονα», όπως θα ενδιαφέρονταν και οι σύγχρονοι αστρολόγοι, αλλά η διάκριση είναι πολύ σημαντική.

Ουσιαστικά, είναι ενδιαφέρον να ανιχνευθούν και πάλι τα βήματα που ακολούθησε κάποιος σαν τον Dane Rudyard όταν πήρε την πρωτότυπη ή ό,τι επέζησε από την πρωτότυπη ελληνιστική κληρονομιά και μετά έπρεπε να μετατρέψει αυτές τις έννοιες και τις τεχνικές σε ένα ψυχολογικό ή ανθρωπιστικό πλαίσιο.

Όπως είπα, τα πολλά αυτά έργα που επιζούν στα ελληνικά μπορούν να χωριστούν σε κατηγορίες και την κατηγορία, για την οποία θα μιλήσουμε τώρα, την ονομάζω γενικές τεχνικές που ασχολούνται με θέματα όπως η υπεροχή του ατόμου, δηλαδή, πόσο φαίνεται στον κόσμο και στα πρόσωπα που το περιβάλλουν, την ευτυχία του, με την έννοια που όρισα παραπάνω και άλλα τέτοια θέματα.

Εκτός από αυτές τις τεχνικές που αντιμετωπίζουν τη ζωή ως σύνολο, υπάρχει ένα σύνολο μεθόδων σχεδιασμένων έτσι ώστε να ερευνούν συγκεκριμένα θέματα της ζωής του κατόχου του ωροσκοπίου, όπως γονείς και παιδιά, ταξίδια, επαγγελματικά θέματα κ.λπ. Και υπάρχουν πολύ εξειδικευμένες αστρολογικές τεχνικές που ασχολούνται με τα θέματα αυτά, ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα θέματα της ζωής του κατόχου του ωροσκοπίου. Τέλος, αυτό που θα μπορούσε κανείς να ονομάσει ως τρίτη κατηγορία τεχνικών και διαδικασιών αποτελείται από το ελληνιστικό δόγμα των **Χρονοκρατόρων**, που, όπως είπα προηγουμένως, είναι ένα είδος ελληνιστικού αναλόγου ή αντιστοίχου των Ινδουιστικών συστημάτων Dasha και ουσιαστικά, ανάλογα με το πώς μετράει κανείς τις παραλλαγές, επιζούν από έξι έως δώδεκα περίπου βασικά ελληνιστικά συστήματα Χρονοκρατόρων. Και θα έλεγα ότι στην πραγματικότητα είναι δυνατό να τακτοποιηθούν οι διαφορετικές μέθοδοι Χρονοκρατόρων σε ένα συναφές σύστημα, έτσι ώστε να μην είναι απλώς έξι ή οκτώ ή δέκα διαφορετικοί τρόποι προσέγγισης του χρονικού προσδιορισμού. Δεν είναι δυνατό να δώσω επαρκή έμφαση στη σημασία του ελληνιστικού δόγματος των Χρονοκρατόρων. Όταν το ανακαλύψαμε αυτό και πάλι, το 1995, προκλήθηκε έντονος ενθουσιασμός γιατί αποτελούσε πάντα την επιβεβαίωση και το καθοριστικό χαρακτηριστικό της ινδικής αστρολογίας. Οι

ελληνιστικές διαδικασίες Χρονοκρατόρων δεν είναι πανομοιότυπες με τα ινδικά συστήματα Dasha. Ο τρόπος, με τον οποίο αποδίδεται στους πλανήτες η ιδιότητα του κυβερνήτη για χρονικές περιόδους και η ποσότητα του χρόνου που δέχονται ως Χρονοκράτορες ή Dasha lords, διαφέρει θεωρητικά σε κάθε περίπτωση.

Όμως, όπως είπα και προηγουμένως, σε ό,τι αφορά στον χρονικό προσδιορισμό, οι ελληνιστικοί αστρολόγοι μελέτησαν επίσης τις διελεύσεις με τρόπο κάπως αντίστοιχο προς τη σύγχρονή τους έννοια, τις δευτερεύουσες προόδους πάλι με τρόπο κάπως αντίστοιχο προς τη σύγχρονή τους έννοια, αν και δυστυχώς οι ενδείξεις ή τα κείμενα που ασχολούνται με δευτερεύουσες προόδους είναι πολύ σπάνια στο ελληνιστικό υλικό, και έχουν επίσης και μεθόδους προόδου που στην ελληνιστική αστρολογία θα πρέπει πιθανώς να ονομάζονται **περίπατοι** για λόγους στους οποίους δεν θα υπεισέλθω αυτήν τη στιγμή. Υπάρχουν όμως ορισμένα πράγματα που πρέπει να αναφερθούν σχετικά με αυτά τα βασικά στοιχεία των σύγχρονων αστρολογικών μεθόδων χρονικού προσδιορισμού. Πρώτα απ' όλα, οι μέθοδοι προόδου αρχικά δεν νοούντο για το χρονικό προσδιορισμό γεγονότων, π.χ., ως προς τη στιγμή. Η συνάντηση του προοδευμένου πλανήτη με έναν άλλο πλανήτη ή με τις ακτίνες ενός πλανήτη* δεν θεωρείτο πως σηματοδοτούσε ένα γεγονός σύγχρονο προς αυτό το αστρολογικό γεγονός. Αντίθετα, οι μέθοδοι προόδου χρησιμοποιούνταν αρχικά ως μέσο τεκμηρίωσης μιας σειράς Χρονοκρατόρων. Οι Χρονοκράτορες κυβερνούν σύνολα χρόνου ή χρονικά διαστήματα, όχι τόσο στιγμές. Αυτό είναι κάτι στο οποίο οι σύγχρονοι αστρολόγοι θα δυσκολευτούν να προσαρμοστούν. Οι σύγχρονοι αστρολόγοι είναι τόσο συνηθισμένοι να αναζητούν ένα αστρολογικό γεγονός και να το βρίσκουν συγχρονισμένο με κάποιο γεγονός που συμβαίνει στον ανθρώπινο κόσμο. **Η ελληνιστική προσέγγιση είναι διαφορετική**· λαμβάνει τη ζωή ως ένα σύνολο και διαιρεί τους χρόνους της ζωής· και αυτές οι περίοδοι ή τα χρονικά διαστήματα βρίσκονται κάτω από τη δικαιοδοσία ενός δεδομένου πλανήτη. Κατόπιν αυτά τα χρονικά διαστήματα μπορούν να υποδιαιρεθούν, ώστε να μελετούνται όλο και μικρότερες χρονικές περίοδοι αλλά εξακολουθούν πάντα να είναι χρονικά διαστήματα. Και όπως είπα, το αρχικό κίνητρο για τις μεθόδους προόδου ήταν σαν ένα μέσο για τον καθορισμό μιας αλληλουχίας Χρονοκρατόρων

περισσότερο, παρά για τον χρονικό προσδιορισμό γεγονότων που συμβαίνουν τη μία ή την άλλη στιγμή. Οι διελεύσεις αναφέρονται πολύ συχνά στο ελληνιστικό υλικό, αλλά θεωρείται πάντα πως υπόκεινται σε χρονικό προσδιορισμό μέσω συστημάτων Χρονοκρατόρων.

Μ' άλλα λόγια, το γεγονός που βρίσκεται στη βάση όλων αυτών είναι ότι διελεύσεις ταυτόχρονες με την έναρξη μιας νέας περιόδου Χρονοκρατόρων, ενός νέου χρονικού διαστήματος υπό τη δικαιοδοσία ενός άλλου πλανήτη, έχουν σχέση ή σημασία για το σύνολο της χρονοκρατορίας του πλανήτη αυτού. Όσον αφορά πλανήτες ταυτόχρονους με την έναρξη της χρονοκρατορίας πλανητών που κυβερνούν υποδιαιρέσεις των χρόνων αυτών, οι διελεύσεις αυτές θεωρείται πως έχουν σημασία για τη διάρκεια των μικρότερων αυτών χρονικών διαστημάτων. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να κατανοήσει κανείς ότι το όλο δόγμα των διελεύσεων προέκυψε αρχικά στο πλαίσιο των διαδικασιών των Χρονοκρατόρων και σπάνια θεωρούνταν ανεξάρτητο μέσο χρονικού προσδιορισμού. Βρήκαμε ότι όταν οι διελεύσεις μελετώνται με τον τρόπο αυτό, η σημασία τους μπορεί να προσδιοριστεί πολύ πιο εύκολα. Δεν πρέπει να ισχύει πάντα ότι η σημασία μιας διέλευσης θα προκύψει αμέσως κατά την έναρξη ενός γεγονότος, δεν πρέπει να συμπίπτει πάντα ακριβώς με κάποιο γεγονός. Ένα από τα συναρπαστικά πράγματα στη μελέτη των διελεύσεων, στο πλαίσιο των Χρονοκρατόρων, είναι ο προσδιορισμός του πότε αποτελούν στην πραγματικότητα σημαντικές διελεύσεις και πότε όχι.

Τέλος πάντων, όλα αυτά αναφέρθηκαν μόνο για να σας δημιουργηθεί μια γενική ιδέα σχετικά με το πώς το σύνολο του υλικού, που έχει επιζηήσει και έφτασε έως εμάς, μπορεί στην πραγματικότητα να ομαδοποιηθεί και να ταξινομηθεί κάτω από αυτούς τους τρεις διαφορετικούς τίτλους. Όπως είπα προηγουμένως, είναι σημείο τριβής για μένα το γεγονός ότι, όταν μελετώνται σε βάθος όλες οι διαφορετικές διαδικασίες Χρονοκρατόρων, όλες οι διαφορετικές θεματικές μέθοδοι και όλες οι γενικές τεχνικές μπορούν να θεωρηθούν ενσωματωμένες μεταξύ τους με ιδιαίτερα συστηματικό και οργανωμένο τρόπο. Το στοιχείο κλειδί για την οργάνωση αυτών των διαφορετικών δογμάτων σε ένα συναφές σύστημα – τα κλειδιά – παρέχονται

συνήθως από την τεχνική γλώσσα που χρησιμοποιούσαν οι ελληνιστικοί αστρολόγοι. Αυτή η τεχνική γλώσσα εισήχθη από την ίδια την ίδρυση της ελληνιστικής περιόδου. Είναι μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα τεχνική γλώσσα που, από τη μία είναι σε θέση να αναφερθεί σε ένα αστρονομικό γεγονός και ταυτόχρονα υποδηλώνει κάτι άλλο, πολύ συχνά ένα παράδειγμα/πρότυπο που ανήκει σε ένα είδος καθημερινότητας της ανθρώπινης ζωής. Θα επανέλθω σε αυτό το θέμα των παραδειγμάτων/προτύπων όταν θα αρχίσω να υπεισέρχομαι στον ελληνιστικό τρόπο μελέτης ενός χάρτη. Αλλά προς το παρόν σκεφθείτε τα παραδείγματα/πρότυπα γιατί αποτελούν ένα από τα πιο απίστευτα σημαντικά χαρακτηριστικά της ελληνιστικής αστρολογίας. Αυτό που προσπαθώ να πω είναι ότι οι ελληνιστικές αστρολογικές έννοιες, τα ονόματα που δίνονται στις έννοιες αυτές, δεν ήταν κατά κανένα τρόπο αυθαίρετα. Οι λέξεις, η ίδια η γλώσσα υποδηλώνει την ερμηνεία της έννοιας, τα κίνητρα πίσω από τα διάφορα βήματα σε μια περίπλοκη τεχνική κ.ο.κ. Και η τεχνική αυτή γλώσσα αποτελεί επίσης το μέσο για την αρχή της επανομαδοποίησης και επανοργάνωσης του ελληνιστικού υλικού, που έχει επιζήσει σε αυτήν που εγώ θα αποκαλούσα πρωτότυπη μορφή του συστήματος. Αυτό το πρωτότυπο σύστημα δεν επιζεί ακέραιο σε κανένα μεμονωμένο αστρολογικό κείμενο. Είναι διασκορπισμένο σε ολόκληρο το σώμα που έχει επιζήσει.

Μερικοί αστρολόγοι έχουν διατηρήσει ορισμένα κομμάτια του, άλλοι αστρολόγοι έχουν διατηρήσει άλλα κομμάτια του, πολλές φορές ανάλογα με τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα σε ό,τι αφορά στην αστρολογική πρακτική. Όμως, η υπόθεση που κάνω, και θα το πιστοποιήσουμε αυτό σε κάποιο βαθμό, είναι ότι το υλικό αυτό όλο ανήκε αρχικά σε ένα συναφές και ιδιαίτερα ολοκληρωμένο σύστημα.

Επιτρέψτε μου τώρα να επανέλθω για λίγο στις ρίζες της ελληνιστικής αστρολογίας, κατά το 2ο αιώνα π.Χ. Ένα από τα πράγματα που προκαλούν έντονη έκπληξη είναι η ταχύτητα με την οποία φαίνεται πως ήρθε αυτή η αστρολογία στο προσκήνιο. Νομίζω πως είναι δικαιολογημένο να θεωρήσουμε ότι το διάστημα από την εποχή της ίδρυσής του μέχρι την εποχή που το ελληνιστικό σύστημα αναπτύχθηκε πλήρως και εισήχθη πλήρως όλη η τεχνική ορολογία κάλυψε πιθανώς λιγότερο από έναν αιώνα, ίσως σημαντικά λιγότερο. Είναι δύσκολο βέβαια να εκφράσει κανείς αυτήν την άποψη, αλλά

σίγουρα από την εποχή των μεταγενέστερων ελληνιστικών αστρολόγων όπως ο **Πτολεμαίος**, ο **Vettius Valens**, ο **Δωρόθεος** κ.ο.κ., αυτό το σύστημα και η ορολογία έχει ήδη διαμορφωθεί.

Πώς εξηγείται η αιφνίδια εμφάνιση ενός συναφούς και συστηματικού αστρολογικού δόγματος; Μερικοί έχουν την κάπως ρομαντική άποψη, αν και δεν θα θεωρούσα αυτήν ως τη ρομαντική άποψη, αλλά μερικοί μπορεί να τη θεωρούν ρομαντική άποψη, ότι οι ρίζες της αστρολογίας χρονολογούνται πολύ βαθιά πίσω και ότι επί χιλιετίες, πάρα πολλές χιλιετίες, παρατηρητές του ουράνιου θόλου ήταν σε θέση να συσχετίζουν ορισμένα ουράνια φαινόμενα με ανθρώπινα γεγονότα και έτσι άρχισε η αστρολογία. Αυτό μπορεί σε περιορισμένο βαθμό να ισχύει για την πρώτη βαβυλωνιακή αστρολογία, η οποία χαρακτηρίζεται συχνά ως αστρολογία βασιζόμενη σε οιωνούς, όπου έχετε πολλές λίστες συσχετισμών μεταξύ ουράνιων φαινομένων και διαφορετικών τύπων ανθρώπινων γεγονότων.

Αυτό δεν θα μπορούσε καθόλου να αποτελεί την εξήγηση της ρίζας της ελληνιστικής αστρολογίας, η οποία αποκτά σάρκα και οστά με τέτοια ταχύτητα και φτάνει στην πλήρη και τέλεια μορφή της τόσο γρήγορα. Η σκέψη ότι μια τέτοια αστρολογία θα μπορούσε να έχει προκύψει από εμπειρική έρευνα, από μια συνεχιζόμενη μελέτη ουράνιων φαινομένων σε σχέση με γεγονότα της ανθρώπινης ζωής είναι τελείως παράλογη. Όσο περισσότερο μελετάτε ελληνιστική αστρολογία, τόσο περισσότερο θα πιστεύετε αυτόν τον κατηγορηματικό ισχυρισμό μου. Πρώτα απ' όλα, το σύστημα είναι απλώς πάρα πολύ πολύπλοκο. Δεν υπάρχει απολύτως κανένας τρόπος να κοίταξε κάποιος έναν οποιονδήποτε αριθμό χαρτών και να ανέπτυξε ή να εισήγαγε όλες τις πολλαπλές έννοιες για την τροποποίηση της γενέθλιας θέσης ή κατάστασης ενός πλανήτη, για όλες τις πλανητικές αλληλεπιδράσεις, για τη σημασία πλανητών και οίκων και όλες αυτές τις διαφορετικές έννοιες – απλώς δεν είναι λογικό με οποιοδήποτε τρόπο κι αν πούμε ότι αυτό πραγματοποιήθηκε. Θα ισοδυναμούσε στο μαθηματικό πεδίο με το να έχει κανείς έναν αλγεβρικό συλλογισμό που περιλαμβάνει 16 μεταβλητές και να μην έχει παρά 2 ή 3 εξισώσεις τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει ταυτόχρονα για να τις προσδιορίσει. Απλώς δεν είναι λογικό να θεωρήσουμε ότι αυτό το ελληνιστικό υλικό προέκυψε εμπειρικά μ' αυτόν τον τρόπο. Αυτό

δεν σημαίνει ότι δεν μπορούσε να έχει, με κάποιον τρόπο, επιβεβαιωθεί εμπειρικά από τη στιγμή που το σύστημα είχε ήδη διαμορφωθεί. Ένας άλλος λόγος, για τον οποίο δεν θα μπορούσε να είναι ένα απλό εμπειρικό δόγμα, είναι η φύση μερικών από τις έννοιες, που δεν είναι με κανέναν τρόπο ουράνια φαινόμενα τα οποία μπορούν να παρατηρηθούν.

* Ο προοδευμένος πλανήτης να έχει συνάντηση (σύνοδο) με άλλον πλανήτη ή άλλη όψη (με τις ακτίνες του άλλου πλανήτη).

Συνεχίζεται...